

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

5 An ex mutuo possit lucrum exigi ratione lucri cessantis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

mutuum sub usuris. Sed notat etiam Angelus requiri Primo, ut Caius creditor accipiat mutuum sub usuris necessario, & propter usum necessarios: non enim tenetur Titius soluere usuras, si Caius accepisset mutuum solum ad usum voluntarios, non vitales, vel necessarios. Secundo, dummodo Caius creditor monent Titium, se velle mutuum, ab alio accipere sub usuris; quia fortassis Titius debitor de hoc motus, vel soluisset debitum, vel alio modo prouidisset, ne Caius creditor damnum pateretur.

*An ex mutuo lucrum possit exigitatione
lucris cessantibus.*

CAPVT V.

DE hoc lucro cessante sunt duae opiniones. Prima, asserit non posse in pactum deduci, ut lucrum cessans soluatur ex eo, quod mutuum alteri. Sic Innocentius in cap. fin. de Vsuris. Ioan. Andr. & Ioan. Calde. Petrus de Anch. Ant. de Butrio, ibid. Laur. de Rodolph. in cap. Confuluit, de Vsur. par. 2. quast. 2. Aymon. consil. 389. & hanc sententiam. Secutus est Sorus, lib. 6. de Iustitia, quast. 1. art. 3. conclus. 4. cui videtur fauere S. Thom. 2. 2. quast. 78. art. 2. ad 1. ubi ait, licere ratione domini emergentis lucrum accipere, non tamen ratione lucris cessantibus. Idem Durand. 3. dist. 37. quast. 2. ad 1.

Secunda est opinio asserentium lucrum cessans in pactum posse deduci, ut ex mutuo soluatur. Sic Conrad. de Contractibus. quast. 30. Caiet. 2. 2. quast. 78. art. 2. ad 1. Almain. in 4. dist. 15. quast. 2. Adrian. in 4. de Restitutione, quastione qua incipit: Quia tactum est de interesse. Gab. in 4. dist. 15. quast. 11. art. 1. Notab. 2. Maior. eod. lib. 6. dist. quast. 30. Medina, quast. 3. de Rebus per usuram acquisitis. Angel. verb. Vsuras, 1. num. 16. Siluest. eod. verb. quast. 19. Nauat. cap. 17. num. 211. Anton. par. 2. tit. 7. cap. 7. Couar. lib. 3. var. resol. cap. 4. num. 5. ubi citat pro hac sententia, Hostiensium, & Abbatem, in cap. Salubriter, de Vsur. Ananiam, in cap. Conquestus, de Vsur. Atchid. in cap. Vsuras, 14. quast. 3. citat etiam Dec. Alexand. & Romanum.

Hac secunda opinio est communis, & vera: nam lucrum, quod mihi cessat, ex eo, quod mutuo tibi, est pecunia aestimabile, cum sit in spe, & parum distet a damno emergente. Si ergo est licitum iustum exigere ratione damni emergentis, sequitur etiam, ut possim licite exigere lucrum, quod mihi cessat: non enim solum damnus est, quod patimur in bonis, iam re acquisitis, sed etiam, quod patimur in bonis spe habitis. Item si Titius petat ab operario, qui in singulos dies suas operas locare solet, ut non locet hodie: nam suam operam, sed in gratiam ipsius Titij aliquid aliud faciat, iure potest operarius a Titio exigere mercedem diurnam, quam accepisset, si operam suam locasset. Similiter si in gratiam meam faber aliquis sua instrumenta fabrilia commodasset, iure potest a me exigere totum lucrum, quod illi cessat. Item piscator potest vendere iactum retis: ergo si meis precibus destitisset a iacendo reti, iure potuisset exigere lucrum, quod acquirere posset ex iactu retis.

Notandum est in primis, conuenire inter omnes Auctores, posse lucrum cessans exigere, quando eumque quis mutuat inuitus. V. g. Mutuo ego Titio; quia mihi minatur interitum, vel alia graua mala, licet minora morte. Item mutuo Titio; quia vult Rex, aut Princeps, ut mutuem, alioqui, nisi mutuem, timeo probabiliter Regis, vel Principis iram. In his casibus, & similibus dicitur inuitus mutuari. Item conuenit etiam inter Auctores, quod si ab initio, cum ego mutuo, fiat conuentio, ut si mutuatarius statuto tempore mihi non soluere, teneatur mihi soluere lucrum cessans ob moram restituendi mutuum: in hoc casu licitum esse mihi huiusmodi lucrum cessans exigere; quia est veluti poena ob moram solutionis, & quia post moram praedictam lucrum cessat mihi inuito. Tota igitur difficultas inter Auctores est, An quando sponte mea mutuo ex charitate, & beneuolen-

tia, item ob preces mutuatarij, licite possim in pactum deducere, ut mihi soluatur lucrum cessans: & in hoc sunt duae illae praedictae opiniones, quarum posterior, ut communis, & vera, est sequenda.

Secundo notandum, conuenire inter Auctores, requiri aliquas condiciones, ut lucrum cessans licite exigatur. Prima est, ut reuera pecunia, quam mutuo, sit parata, & destinata negotiationi, ex qua possim lucrum reportare: alioqui enim lucrum mihi non cessat. Quid si hanc pecuniam, iniquis, habeo destinata negotiationi, & nihilominus alias pecunias habeo ociofas, ergone etiam tunc potero lucrum cessans exigere? Respondetur, posse me exigere, si quidem mutuo hanc pecuniam, quam negotiationi exposui, vel destinavi; non enim teneor, vel hanc extrahere, vel ex alijs pecunijs mutuari.

Quares deinde; Quid si animum mutem, ita ut pecuniam, quam prius animo meo destinaueram negotiationi, amplius negotiationi non destinem? Respondetur, tunc non posse me lucrum cessans exigere; quia pecunia illa desinit esse exposita, aut destinata negotiationi, & consequenter lucrum mihi non cessat ex mutuo.

Secunda conditio est, ut lucrum habeatur in spe certa, siue probabilis: nam si reuera nulla spes est habendi, lucrum non cessat propter mutuum.

Tertia conditio, ut lucrum solum exigatur, quantum speratur futurum deducit impensis, periculis, & laboribus, & proinde minoris aestimatum, quam si iam esset re habitum: nam fructus, qui solum spe habetur, minoris est pretij, quam fructus in re. Quarto ut moueatur mutuatarius, de eo lucro.

Quares, an praeterea requiratur etiam, quod quidam, ut Maior, Siluester, Angelus, requirunt, ut is scilicet, qui mutuat, malit negotium, quam mutuari? Respondetur, hoc non requiri; quia huiusmodi intentio licet possit esse contra charitatem, nullatenus tamen est contra iustitiam; parum enim refert habere hanc intentionem, an non, si quidem, ut diximus, lucrum cessans licite exigi potest.

Quares etiam, an requiratur, ut non sit obligatio ex praeccepto mutuandi? Maior requirit, Siluest. Angel. Respondetur, neque hoc requiri: nam siue ex consilio, siue ex praeccepto mutuemus, licite exigimus lucrum cessans, quia praecceptum mutuandi solum est charitatis: non iustitiae, & lucrum cessans ex iustitia possumus exigere.

Dubium est, quo tempore lucrum cessans possit in pactum deduci, ut solui debeat: hoc nil est aliud quam quaerere, An possimus exigere statim, ut soluatur in fine mutui, an vero solum possit exigi, ut soluatur in fine mutui? Ut respondeamus, notandum est, pactum posse fieri tripliciter ab initio mutationis. Primo, ut tunc aestimetur lucrum cessans, quanti aestimauerit illud vir bonus, & prudens: si conueniat inter Titium mutuantem, & Caium mutuatarium (Dabis mihi ratione lucris cessantibus, quod mihi cessat ex hoc, quod tibi in mutuo, quantum iudicauerit Scius) Deinde ut tanta lucris portio soluenda constituatur, quanta futura esse certo, aut probabiliter creditur lucris cessantibus utilitas. V. g. Si Titius operarius solitus locare suas operas diurnas certa mercede, dicat Caio, Quia ob obsequium tuum desisto a locandis meis operis diurnis, dabis mihi duos Iulios Italicos, quia totidem soleo quotidie meas operas locare. Tertio, ut tanta lucris portio soluenda decernatur, quanta probabiliter creditur futura alioqui esse lucris cessantibus: ita, ut quia fortassis lucrum cessans esset maius, & fortassis etiam minus, ob dubium, & incertitudinem statuatur media quaedam portio inter illa duo extrema. Sit exemplum: Titius mutuat Caio centum, ex quibus si negotiationi exponeret, ut destinauerat, poterat lucrificare octo, & poterat etiam solum lucrificare quatuor: & ideo propter dubium conuenit inter eos, ut Caius soluatur Titio ratione lucris cessantibus, quinque, aut sex.

Secundo notandum, aliquando fieri pactum, ut ratione lucris cessantibus soluatur id, quod postea deprehenditur mutuatorem desisse lucrificare ex eo quod mutuaui.

Tertio notandum, aliquando ab initio mutationis cer-

to sciri, quantum sit lucrum cessans, vt contingit v. g. in exemplo pridem supra posito, de operario solito locare suas operas diurnas, & in artifice solito lucrificere quotidie certum quid ministerio suorum instrumentorum. Aliquando initio non scitur quantitas lucri cessantis: scitur tamen postea, in fine negotiationis, vel temporis statuti. Exemplum sit: eram ego seruaturus meas merces ad tempus, quo plaris aestimandas putabam, vel eram asportaturus ad locum, vbi plus valituras credebam: at vero vendidi tibi hic, & nunc, & postea deprehendimus eas aestimari v. g. centum aureis eo tempore, vel loco, ad quæ seruaturus eram. Aliquando nescitur quantitas lucri cessantis, quia omnino est incerta, cum ex dubio, & incerto penitus euentu pendeat, vt iactus reus ad piscandum, vel vendendum.

His positis, ac prænotatis ad dubium propositum Respondetur, posse deduci in pactum certam, & determinatam lucri cessantis portionem iuxta ea, quæ annotauimus. Nam si certo sciat futura quantitas lucri cessantis, rectè potest initio in pactum deduci, ita vt statim soluiatur, semper tamen deductis impensis, & periculis. Si vero dubia sit, & incerta: potest in pactum deduci, vt in fine tantum soluiatur, quantum deprehendatur fuisse lucrum cessans, vel tantum soluiatur, quantum iudicauerit vir prudens, vel vt certum quid soluiatur, prout plus, minusve iudicatur fore lucrum cessans.

Secundo quaeritur, An in lucro cessante deducendi sunt labores? Respondetur, inter omnes conuenire, pericula, & impensas esse deducenda: sed de laboribus dissentiunt Auctores. Quidam enim aiunt, eos esse deducendos, alij vero negant. Notandum est, labores esse duplicis generis, alios intrinsecos, qui si non fuerint, nullum lucrum edunt: v. g. Operarij non laborans, mercedem non acquirunt, alij labores sunt extrinseci, siue antecedentes, siue comitantes, sit exemplum, eram ego transportaturus meas merces in locum, vbi plaris venduntur in transportando, opus est, vt aliquos labores subeatis, qui non sunt necessarij comuncti eum venditione, nisi tantum, quis ego volo transportare aliud. Vnde dicimus, labores intrinsecos non esse deducendos, quia sunt omnino necessarij: deduci vero debent labores extrinsecos, quia illi non sunt omnino necessarij, nisi ex suppositione: atque ita conciliari possunt Auctores.

Tertio quaeritur, An lucrum cessans possit solui anticipata solutione? Respondetur ex communi omnium consensu non posse solui, sed notandum est, hoc intelligi sic, v. g. Mutuat Titius Caio centum, & quia conuenit inter eos, vt ratione lucri cessantis, Caius soluat Titio quinque, dicitur anticipata solutio, si Titius solui det Caio nonaginta quinque, & ratione lucri cessantis retineat sibi quinque, hoc omnino est illicitum, quia est vsura manifesta: nam perinde est ac si mutuet nonaginta quinque, vt postea sibi reddantur centum. Deinde sit omnino iniustitia Caio mutuatario, quia mutuo petit centum, & tamen ipsi solum dantur nonaginta quinque, retinente sibi quinque eo, qui mutuat: quæ si daret, vt petit Caius, fructum etiam reddidissent ipsi Caio, quo lucro, & fructu priuatur Caius.

At vero non est illicitum, si anticipata solutio intelligatur sic: Mutuat Titius centum Caio, & conuenit inter eos, vt ratione lucri cessantis, Caius soluat Titio quinque, & Titius statim dat Caio mutuo integra centum, & recipit à Caio aliquid aliud, quod aestimatur quinque, v. g. certam portionem olei, vini, frumenti, vel paria gallinarum, quæ dat Caius ratione illorum quinque; de quibus soluendis conuenit inter eos ratione lucri cessantis. Vnde sequitur, vt anticipata solutio semper sit vsuraria, quodcunque soluitur, & detrahatur, vel ex ipsa summa pecuniæ mutuate, vel ex aliqua alia re fructifera, quæ interim dum mutuum redditur, fructum, & lucrum edit ipsi mutuatori; tunc enim mutuator pro mutuo recipit totidem quot dedit, & interim lucratur fructum ex re illa data.

An ratione periculi, cui mutuum exponitur, aliquid ultra sortem exigi possit.

CAPVT VI.

DE hac re tractant Canonistæ in cap. *Nauiganti*, de *Vsuris*, & Couart. lib. 3. var. *resolut. cap. 2. num. 5.* Antonin. par. 2. tit. 1. cap. 7. §. 21. Conradus, de *Contractibus*, quæst. 19. conclus. 4. & quæst. 39. conclus. 1. Medina, de *Rebus restituen.* quæst. 28. §. Ad secundum argum. Almainus in 4. *distinctionis*. quæst. 2. Gabr. el, eod. lib. & *dist. quæst. 11. art. 2. notab. 2. §. Ad idem etiam reducitur*. Maior, eod. lib. & *dist. quæst. 31. §. Quartus decimus casus*. Caiet. in 2. 2. quæst. 78. art. 2. & in *Summa. verb. Vsuræ, casu 12.* Sorus lib. 6. de *Tulstia*, quæst. 2. art. 1. ad 1. Angelus *verb. Vsuræ, 1. q. 37. & 38.* Siluest. eod. *verb. vers. 10. quæst. 34. & 35.* Adrianus, in 4. de *Restitutione, questione, quæ incipit: Occurrunt circa prius dicta.*

Queritur itaque primò, An quando mutuum, quod Titius dat Caio; est periculo expositum, licitum sit Titio ratione illius periculi aliquid ultra sortem exigere à Caio? Communis est omnium sententia id esse licitum, nimirum quando res ipsa mutuata subiacet periculis; vt contingit, quado mutuamus pecunias alteri per mare eas transfecuro: nam in mari communiter solent esse pericula. Item, si mutuamus pecunia Titio transportaturo per itinera, vel loca latronum, siue hostium. Sed difficultas est, an quando periculum mutui provenit ex parte mutuatarij, qui facile potest ad inopiam devenire, vel qui solet esse fraudulenter, vel malè fidei debitor, possit tunc in pactum deduci, vt ratione huiusmodi periculi, aliquid ultra sortem teneatur mutuatarius soldere? De hoc sunt duæ opinioniones; Prima asserit hoc non posse in pactum deduci. Ita Sorus *loco supra citato*: cuius etiam sententiæ videtur esse Conrad. *q. 39. conclus. 4.* & probant; quia sciens; ac volens subire periculum huiusmodi mutuator, & consequenter sibi imputare debet totum periculum; alioqui non mutuet mutuatario infideli.

Altera opinio ait licitum huiusmodi pactum: sic Medina, Corduben. in *Summa, quæst. 34. in probatione secundæ opinionis*, quæ opinio videtur esse probabilior; quia Doctores communiter aiunt, posse aliquid exigi ultra sortem ratione periculi, & loquuntur generaliter nihil distinguentes; an periculum sit in ipsa re mutuata, an vero sit ex parte mutuatarij. Deinde, quia omne creditum eo ipso, quod est periculo expositum, est minoris aestimationis. Item quando adest simile periculum, Titius mutuator potest dicere Caio: Ego tibi mutuo; si mihi fideiussorem dederis, & deinde Seius potest pro Caio mutuatario exigere à Caio, eo quod seipsam pro Caio fideiussorem constituit. Sed illud idem lucrum, quod Caius dat Seio, eo quod pro Caio fideiussor beat, potest Titius mutuator accipere, quia mutui dati periculum in se suscepit. Item nulla est vsura, si ego tibi mutuo hac conditione, si mutuum perierit quicumque casu sortuito, nihil teneatis mihi reddere; si vero saluum fuerit, teneatis mihi sortem reddere cum tanta lucri portione: nam reuera nulla hiic sit iniuria, nec lucrum recipitur ex vi mutui, sed ratione periculi; quia tu potes ad inopiam redigi, vel fraudibus omnino sortem ipsam denegare.

Secundo quaeritur, An sit vsura, si Titius mutuet Caio centum; eo pacto, vt si Titius moriatur intra duos annos, nihil reddere teneatur Caius, sed sibi retineat integra centum: si vero ultra duos annos vixerit Titius, teneatur Caius, soluere illa centum, & quinquaginta? Respondetur ex *Nauar. consil. 23. lib. 3. de Vsur.* non esse vsuram, quia illa quinquaginta accipit Titius non vi mutui, sed ratione periculi, quoniam potest perdere si moriatur, integra centum, & ea lucrificere Caius.